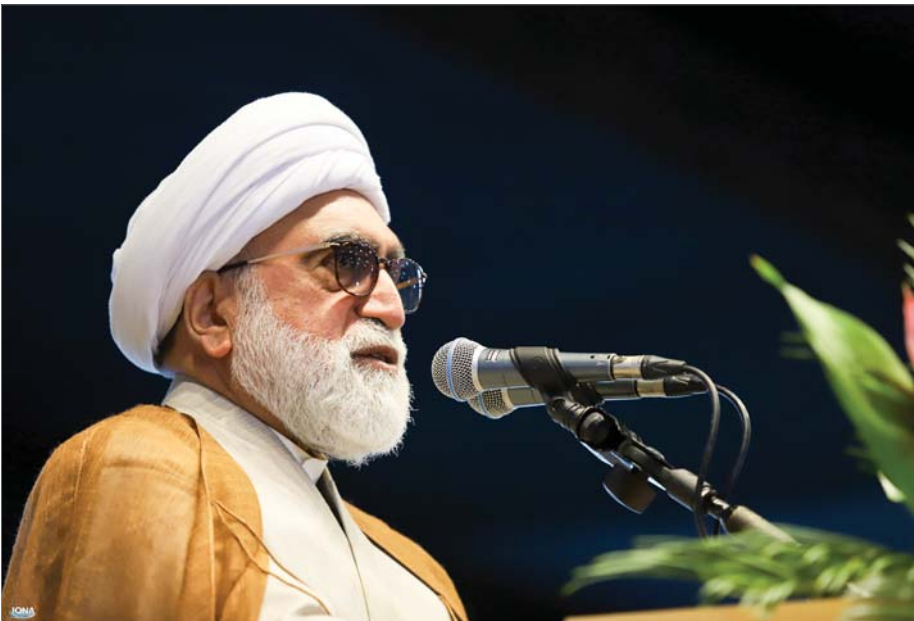

تولیت آستان قدس رضوی

شجاعت رهبر شهید در برابر آمریکا و جاهلان الگوی حق‌گویی بود

حجت‌الاسلام والمسلمین احمد مروی، تولیت آستان قدس رضوی در مراسم اختتامیه چهلمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی با موضوع «وحدت اسلامی در اندیشه امام شهید» که با حضور علمای شیعه و اهل سنت خراسان رضوی و کشورهای اسلامی، ۸ شهریور در تالار قدس کتابخانه آستان قدس رضوی برگزار شد ضمن تبریک میلاد باسعادت پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد مصطفی ﷺ و حضرت امام جعفر صادق علیه‌السلام، به مهمانان این کنفرانس خیرمقدم گفت. در ادامه متن سخنان وی می‌آید.

با روشن‌نبودن باطل برای اوست.

با استناد به آیه شریفه «الَّذِينَ يُبَلِّغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ»، ابلاغ رسالت الهی وظیفه‌ای خطیر است که خداوند آن را به اولیای الهی، انبیا و مردان موحد و شجاع سپرده است. کسی که می‌خواهد رسالت تبلیغ دین را انجام دهد و بر انجام این رسالت پایدار باشد، باید در برابر حکومت‌های ستمگر، خواسته‌های ناروا و باطل‌گرایان و همچنین جاهلان ایستادگی کند و چنین ابلاغی به شجاعت و شهامتی ویژه نیاز دارد.

تبلیغ دین بدون شجاعت در برابر ظلم ممکن نیست

ابلاغ رسالت الهی تنها به آگاهی و شناخت نیاز ندارد؛ بلکه شجاعت و شهامت ویژه‌ای می‌خواهد. کسی که می‌خواهد رسالت دین را تبلیغ کند و در انجام این رسالت ثابت‌قدم باشد، باید بتواند در برابر حکومت‌های ستمگر، خواسته‌های ناروا و باطل‌گرایان و همچنین جاهلان ایستادگی کند. ابلاغ رسالت الهی، به شجاعتی خاص و شهامتی ویژه نیاز دارد و همه مسائل را نمی‌توان صرفاً در چارچوب مباحث نظری بررسی کرد.

نقش مصلحان تاریخ در ترویج وحدت اسلامی

در طول سال‌های گذشته، درباره وحدت اسلامی از ابعاد مختلف، مباحث نظری فراوانی مطرح شده است که الهام‌بخش همه این مباحث، آیات قرآن کریم و روایات پیامبر گرامی اسلام ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام است.

آیات قرآن کریم بر حقیقت امت واحده و ضرورت پرهیز از تفرقه تأکید دارند و در طول تاریخ نیز مصلحان بزرگی برای التیام‌بخشیدن به زخم تفرقه و تقویت وحدت میان مسلمانان تلاش‌های ارزشمندی انجام داده‌اند.

در طول تاریخ و در عصر حاضر، مصلحان بزرگی برای التیام‌بخشیدن به زخم تفرقه، حرکت‌ها و تلاش‌های به‌سزایی انجام داده‌اند. از جمله این مصلحان می‌توان به سیدجمال‌الدین اسدآبادی و شاگردش شیخ محمد عبده رحمته‌م‌الله، همچنین میرزای شیرازی و کاشف‌الغطاء رحمته‌م‌الله اشاره کرد که در مسیر تقویت وحدت اسلامی و مقابله با تفرقه تلاش‌های ارزشمندی داشتند.

در عصر ما نیز امام راحل عظیم‌الشأن و خلف صالح ایشان، رهبر شهید رحمته‌م‌الله، در مسیر وحدت اسلامی نقش مهمی ایفا کردند. رهبر شهید در سال ۱۳۵۶ و در دوره تبعید در ایرانشهر، سنگ‌بنای وحدت اسلامی را ایجاد کرد.

به‌برکت انقلاب اسلامی و تدبیر امام راحل، اندیشه وحدت اسلامی روزبه‌روز قوی‌تر و گسترده‌تر شد و در جهان بزرگ اسلام جایگاه خود را پیدا کرد و انگ‌دار شد. اگر بخواهیم آثار و برکات وحدت اسلامی را فهرست کنیم، یک فصل طولانی خواهد بود و همه شما آثار آن را مشاهده کرده و می‌کنید.

وحدت اسلامی قدرت جهان اسلام را آشکار می‌کند

نمونه زنده و حاضر در زمان خودمان، جنگ رمضان است که دو کشور جنایتکار اتمی به ایران اسلامی حمله کردند؛ اما به‌برکت وحدت، اتحاد و انسجام، نتوانستند به اهداف خود دست پیدا کنند.

دشمنان با وجود واردکردن خسارت‌های فراوان، هیچ نتیجه‌ای از این حمله به دست نیاوردند. همه بحث وحدت اسلامی، مباحث نظری نیست و مباحث دیگری نیز در این زمینه مطرح است. آن‌گونه که توصیه قرآن مجید و پیامبر اعظم ﷺ است، هنوز شاهد تحقق وحدت اسلامی در جهان اسلام نیستیم؛ چه در میان حاکمان کشورهای اسلامی و چه در میان بخشی از علما، اندیشمندان و دانشمندان اسلامی.

وقتی به قرآن کریم رجوع می‌کنیم، درمی‌یابیم که همه مسائل، نظری نیست و اگر همراهی‌هایی صورت نمی‌گیرد، لزوماً به‌دلیل حل‌نشدن مسئله از نظر نظری نیست. آیه «الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْحَقُّ يُعْرِضُونَ أَنَّ لَهُمُ الْحَقَّ وَلَهُ الْحَقُّ» درباره کسانی است که پیامبر اسلام ﷺ را می‌شناختند؛ اما به ایشان ایمان نیاوردند و دعوت آن حضرت را نپذیرفتند؛ بنابراین مسئله آنان ناشناختن پیامبر نبود.

کاربرد واژه یعرفونه به‌جای یعلمونه در این آیه، بیانگر حقیقت مهمی است؛ آنان ویژگی‌های پیامبر اعظم ﷺ را به‌خوبی می‌شناختند و برای علمای اهل کتاب، شناخت پیامبر اسلام ﷺ امر مشکل و دشواری نبود. تعبیر قرآن کریم که آنان پیامبر را همان‌گونه می‌شناختند که فرزندان خود را می‌شناختند، نشان می‌دهد حقانیت پیامبر اسلام ﷺ برای آنان روشن و شناخته‌شده بود و جای تردید و تأمل نداشت.

این حقیقت درباره هر عالم، اندیشمند و صاحب فکری که حق را کتمان می‌کند نیز قابل توجه است و نمی‌توان گفت هر کس حق را کتمان می‌کند، حتماً به‌دلیل ناشناخته‌بودن حق

ادامه از صفحه قبل

حجت‌الاسلام والمسلمین مبلغی تصریح کرد: مسئله هویت امت اسلامی، صرفاً یک موضوع تاریخی نیست؛ بلکه موضوعی زنده و اجتماعی است که باید ابعاد مختلف آن مورد مطالعه قرار گیرد. فهم این هویت می‌تواند به تبیین بهتر مبانی وحدت و همچنین طراحی نظریه‌ای منسجم برای مواجهه با مسائل امت اسلامی کمک کند.

ضرورت توجه به سنن الهی در شکل‌گیری هویت امت

وی با تأکید بر ضرورت توجه به آموزه‌های دینی درباره جامعه و امت، ادامه داد: باید «سنن الهی» ناظر به هویت و امت را فعال کنیم؛ یعنی آن‌دسته از قواعد و سنت‌های الهی که به شکل‌گیری، حرکت، انسجام و تحولات جوامع و امت‌ها مربوط می‌شود، باید مورد مطالعه و بهره‌برداری نظری قرار گیرد. این مسئله در امتداد یک جریان فکری مهم در اندیشه اسلامی قابل پیگیری است؛ جریانی که شهید صدر، علامه طباطبایی و تا اندازه‌ای شهید مطهری رحمته‌م‌الله آن را دنبال می‌کردند.

بدون فعال‌سازی دانش‌های اجتماعی، نظریه وحدت شکل نمی‌گیرد

حجت‌الاسلام والمسلمین مبلغی در ادامه تأکید کرد: بدون فعال‌سازی این دانش‌ها نمی‌توان نظریه را فعال کرد. به‌گفته وی، برای دستیابی به یک نظریه جامع درباره وحدت و مصلحت امت، صرفاً پرداختن به مباحث فقهی به‌معنای محدود آن کافی نیست و باید میان فقه، جامعه‌شناسی، مطالعات هویتی و شناخت سنن الهی پیوند برقرار شود. وی افزود: اگر این دانش‌ها در کنار یکدیگر قرار گیرند، می‌توان به فهم عمیق‌تری از «امت»، «وحدت» و «مصلحت امت» دست یافت و براساس آن، چارچوبی نظری و منسجم برای مواجهه با مسائل جهان اسلام ارائه کرد.

تنزیل قواعد فقهی بر مسائل اجتماعی، نیازمند راهبرد و جامع‌نگری است

حجت‌الاسلام والمسلمین مبلغی، با اشاره به آخرین مرحله از طرح تئوریک خود، این مرحله را «تنزیل» خواند و اظهار کرد: پس از آنکه قواعد مختلف را کشف و نظریه‌ها را استوار کردیم، مرحله بعد آن است که این قواعد و نظریه‌ها را بر مسائل و واقعیت‌های اجتماعی پیاده کنیم.

وی با بیان اینکه «تنزیل» برخلاف تصور اولیه، فرآیندی ساده و مستقیم نیست، افزود: در مسائل اجتماعی با مجموعه‌ای از پیچیدگی‌ها، رفت‌وبرگشت‌ها و اقتضانات مختلف مواجه‌ایم و نمی‌توان یک قاعده یا نظریه را بدون توجه به شرایط و بسترهای اجتماعی، به‌صورت مستقیم بر یک مسئله تطبیق داد.

عضو مجلس خبرگان رهبری، با تأکید بر ضرورت جامع‌نگری در فرآیند تنزیل گفت:

عضو مجلس خبرگان رهبری مطرح کرد

ضرورت فعال‌سازی «فقه وحدت» در حوزه‌های علمیه

مسائل اجتماعی دارای ابعاد ولایه‌های متعددی هستند و برای پیاده‌سازی قواعد در این حوزه، باید راهبردهای مناسب تدوین و بسترهای کافی فراهم شود.

این استاد حوزه، برای تبیین این موضوع به مسئله تنگه هرمز و ضرورت حفظ وحدت اسلامی اشاره کرد و گفت: فرض کنید امروز با مسئله‌ای مانند تنگه هرمز مواجه هستیم و در چنین شرایطی می‌خواهیم وحدت اسلامی را حفظ کنیم. ممکن است فردی بگوید: این موضوع را کنار بگذاریم و از آن صرف‌نظر کنیم؛ اما چنین رویکردی قابل قبول نیست؛ زیرا وحدت اسلامی یک جعل الهی است و نمی‌توان با جعل الهی به‌صورت سلیقه‌ای برخورد کرد.

حجت‌الاسلام والمسلمین مبلغی ادامه داد: از سوی دیگر، اینکه صرفاً بگوییم «بگذارید ببینیم بعد چه می‌شود» نیز در شرایطی که بحران به اوج شدت خود رسیده است، به‌معنای نادیده‌گرفتن آن پروژه قرآنی خواهد بود؛ بنابراین، در چنین موقعیتی باید قواعد و مبانی را وارد میدان کرد و آنها را به‌درستی بر مسئله اجتماعی پیاده کرد.

امت وسط؛ مبانی قرآنی ایفای نقش در جامعه جهانی

وی در ادامه با استناد به آیه ۱۴۳ سوره بقره، اظهار کرد: قرآن کریم می‌فرماید: «وَجَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ»؛ خداوند شما را امت وسط قرار داد تا بر مردم گواه باشید.

عضو مجلس خبرگان رهبری، با اشاره به مفهوم «وسطیت» در فقه تشریعی گفت: در فقه تشریعی وحدت، بخشی با عنوان «فقه وسطیت» وجود دارد و این مفهوم از ظرفیت بسیار گسترده‌ای برخوردار است. قرآن کریم هنگامی که از «امت وسط» سخن می‌گوید، بلافاصله فلسفه و کارکرد آن را نیز بیان می‌کند و می‌فرماید: «لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ»؛ یعنی امت اسلامی باید به جایگاهی برسد که بر سایر امت‌ها و جوامع بشری شاهد و گواه باشد.

وی «وسطیت» را یکی از پرباثرترین حوزه‌های مفهومی در این زمینه دانست و تصریح کرد: امت وسط صرفاً به‌معنای قرار گرفتن در یک نقطه میانی نیست؛ بلکه یک جایگاه فعال، مسئولانه و اثرگذار است که از طریق آن، امت اسلامی می‌تواند نقش خود را در قبال سایر جوامع ایفا کند.

امت اسلامی باید به جایگاه «امت شاهد» برسد

عضو مجلس خبرگان رهبری، با اشاره به تحولات منطقه و شرایط جنگی و بحرانی موجود گفت: رهبر شهیدمان امت را به سمت تبلور یک «شهادت» و ایفای نقش شاهدانه هدایت کرد. امروز، از نگاه ما، تنها کشوری که در برابر این حجم از جنایات رژیم صهیونیستی ایستاده، جمهوری اسلامی ایران است و مسئله تنگه هرمز نیز در حال ارتقای این جایگاه و نقش است.

حجت‌الاسلام والمسلمین مبلغی این وضعیت را در چارچوب همان مفهوم قرآنی «لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ» قابل تحلیل دانست و تأکید کرد: این همان جایگاهی است که قرآن کریم برای امت اسلامی ترسیم کرده است؛ یعنی امتی که در برابر ظلم و جنایت بی‌تفاوت نیست و نسبت به سرنوشت بشریت احساس مسئولیت می‌کند.

وحدت اسلامی، پشتوانه ایفای نقش امت در برابر ظلم

وی در عین حال بر ضرورت توجه به پشتوانه اجتماعی و تمدنی این نقش تأکید کرد و گفت: نباید فراموش کنیم که «امت وسط» خود، پشتوانه و پشتیبان این حرکت است. اگر نتوانیم این پشتوانه را حفظ کنیم، امت اسلامی کوچک می‌شود و دیگر نمی‌تواند جایگاه یک «امت شاهد» را داشته باشد.

عضو مجلس خبرگان رهبری خاطرنشان کرد: هدف این است که امت اسلامی در جایگاه «امت شاهد» باقی بماند و بتواند نقش خود را در قبال سایر ملت‌ها و جوامع ایفا کند؛ بنابراین، حفظ وحدت اسلامی و تقویت جایگاه امت، نه یک موضوع حاشیه‌ای، بلکه بخشی از همان پروژه قرآنی و یکی از الزامات ایفای نقش تاریخی و اجتماعی امت اسلامی است.

وی در پایان تأکید کرد: بر همین اساس، تنزیل قواعد و نظریه‌های فقهی در مسائل اجتماعی، باید با دقت، جامع‌نگری، شناخت شرایط و توجه همزمان به اصول و اقتضانات اجتماعی صورت گیرد؛ چراکه تنها در این-صورت است که نظریه‌های فقهی می‌توانند از سطح مباحث تئوریک فراتر رفته و در حل مسائل واقعی جامعه و جهان اسلام نقش آفرین باشند.